

MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐỂ NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG CÁC KHÓA BỒI DƯỠNG ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN THPT, BỔ TÚC THPT VÀ TCCN

PGS.TS. Biền Văn Minh¹

1. Mở đầu

Việc nâng cao năng lực cho giáo viên nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục luôn được Đảng và Nhà nước ta quan tâm. Từ năm 1981, ngành giáo dục tiến hành thay đổi chương trình, sách giáo khoa phổ thông theo chủ trương cải cách giáo dục của Đảng và Nhà nước; công tác bồi dưỡng giáo viên từ đó được coi trọng hơn, đa dạng hơn và diễn ra thường xuyên với ba loại hình: bồi dưỡng nâng chuẩn, bồi dưỡng thường xuyên theo chu kì và bồi dưỡng giáo viên dạy theo chương trình, sách giáo khoa mới. Các loại hình BDGV trên đã tác động sâu rộng đến quá trình cải thiện chất lượng đội ngũ giáo viên, góp phần đảm bảo những yêu cầu cơ bản của quá trình đổi mới giáo dục phổ thông. Tuy nhiên, công tác bồi dưỡng giáo viên vẫn còn nhiều bất cập chưa đáp ứng được đầy đủ những đòi hỏi ngày càng cao của xã hội. Trong bài viết này chúng tôi muốn trao đổi về các giải pháp để nâng cao chất lượng các khóa bồi dưỡng đội ngũ giáo viên THPT, bổ túc THPT và TCCN trong điều kiện hiện nay.

2. Nội dung

2.1. Vì sao đội ngũ giáo viên THPT, bổ túc THPT và TCCN phải có nhiệm vụ bồi dưỡng, học tập chuyên môn nghiệp vụ sư phạm?

Đội ngũ giáo viên THPT, bổ túc THPT và TCCN hiện nay được đào tạo từ nhiều khung chương trình khác nhau như 10+3, Cao đẳng Sư phạm, Trung học Sư phạm, Đại học Sư phạm...và còn có khá nhiều giáo viên từ ngành nghề khác chuyển sang. Sau một thời gian công tác, kiến thức bị mai một, gặp nhiều khó khăn trong việc thực hiện chương trình sách giáo khoa mới. Do đó, nhiệm vụ bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ sư phạm cho các đối tượng này là rất cần thiết.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm đến nhiệm vụ bồi dưỡng, học tập chuyên môn nghiệp vụ sư phạm của đội ngũ Thầy- Cô giáo. “*Phải phấn đấu nâng cao chất lượng văn hóa và chuyên môn, nhằm thiết thực giải quyết các vấn đề do cách mạng nước ta đề ra và trong một thời gian không xa, đạt những đỉnh cao của khoa học và kỹ thuật*”[1, tập 3, tr689] “*Không ai có thể tự cho mình là biết đủ, biết hết rồi*”, Người yêu cầu thầy cô giáo phải không ngừng học tập: “*Học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học nhân dân, không học nhân dân là một thiếu sót rất lớn*” [1,T2, tr374]. Người đặc biệt nhấn mạnh việc tự học, “*lấy tự học làm cốt*”, “*...không học thì không theo kịp, công việc nó sẽ gạt mình lại phía sau*”. Thầy –Cô giáo phải biết cách hướng dẫn tự học cho học sinh và bản thân Thầy - Cô giáo chỉ có bằng cách tự học

¹ Trưởng khoa Sư phạm Kỹ thuật, trường DHSP – ĐH Huế.

mới có thể nâng cao trình độ, cập nhật kiến thức để không ngừng nâng cao chất lượng giảng dạy, chất lượng đào tạo. Hồ Chí Minh là tấm gương sáng vĩ đại về tự học, tự rèn luyện. Quan điểm của Người học không bao giờ đủ, còn sống còn phải học và phải có tinh thần say mê học tập, nghị lực, quyết tâm và phương pháp đúng để học tập đạt kết quả.

2.2. Những yêu cầu mới đối với đội ngũ giáo viên trong giai đoạn hiện nay

Trước yêu cầu canh tân giáo dục cũng như xu thế hội nhập đòi hỏi đội ngũ giáo viên cũng cần thực hiện cả nhiệm vụ dạy học, giáo dục và nghiên cứu khoa học. Điều này được các nhà khoa học rút ra bởi các cơ sở sau:

Một là, người giáo viên luôn gắn liền với hoạt động dạy học. Muốn dạy giỏi, người thầy không những phải làm chủ kiến thức môn mình dạy, làm chủ những phương pháp dạy học mà còn phải dự đoán được những khó khăn mà học sinh có thể gặp khi tiếp thu bài giảng và có phương án giúp học sinh khắc phục.

Hai là, UNESCO chủ trương đẩy mạnh phát triển giáo dục mà tư tưởng chủ yếu của nó là: Giáo viên phải được đào tạo để trở thành những nhà giáo dục hơn là những chuyên gia truyền đạt kiến thức. Thầy không chỉ dạy cho học sinh học, mà còn phải từng bước dạy cho học sinh biết tự học, tự đọc sách, tìm tòi, tra cứu, phát hiện ra điều mới.

Ba là, trong một xã hội trên đà phát triển, nhu cầu giải đáp các vấn đề mới nảy sinh, buộc người thầy giáo phải tìm tòi nghiên cứu, bởi lẽ họ cần biết nghiên cứu tìm hiểu nhu cầu và biện pháp tác động đến học sinh một cách có hiệu quả.

2.3. Những tồn tại cần khắc phục trong công tác bồi dưỡng giáo viên

Trong những năm qua công tác bồi dưỡng giáo viên THPT, bổ túc THPT và TCCN đã thu được một số kết quả đáng khích lệ, song vẫn còn bộc lộ những điểm khuyết cần khắc phục:

Một là, chưa có một kế hoạch tổng thể về cách thức và phương pháp đào tạo lại giáo viên sau một thời gian công tác.

Hai là, các giáo trình tài liệu được biên soạn quá gấp rút, chỉ mới cung cấp thông tin mà chưa cung cấp phương pháp tự học, tự nghiên cứu.

Ba là, đội ngũ giảng viên dạy bồi dưỡng ít sâu sát người học và chương trình sách giáo khoa mới, còn sử dụng phương pháp cũ để dạy phương pháp mới, kiến thức mới.

Bốn là, các đối tượng tham gia bồi dưỡng chưa có sự lựa chọn giảng viên, thiếu các thông tin về nhu cầu cần được bồi dưỡng.

Năm là, công tác kiểm tra, thi đánh giá kết quả bồi dưỡng còn mang tính hình thức, chưa thể hiện chính xác những kết quả mang lại từ khả năng tự học, tự nghiên cứu của học viên sau bồi dưỡng.

Sáu là, công tác tổ chức, quản lý, điều hành và rút kinh nghiệm bồi dưỡng cho các lần tiếp theo chưa được chú trọng.

2.4. *Đổi mới phương pháp bồi dưỡng giáo viên*

Muốn nâng cao năng lực giáo viên cần thiết phải thực hiện đổi mới phương pháp bồi dưỡng giáo viên các vấn đề sau:

Một là, cần có chương trình bồi dưỡng dành riêng cho giáo viên cho từng ngành học sau khi ra trường với các mốc 5 năm, 10 năm ...

Hai là, bồi dưỡng phương pháp giảng dạy cho giáo viên bằng những việc làm thiết thực, cụ thể. Theo chúng tôi cần bồi dưỡng chủ yếu là phương pháp tiếp cận thông tin, khai thác thông tin, xử lý thông tin, ứng dụng thông tin vào thực tế giảng dạy.

Ba là, bồi dưỡng giáo viên theo đơn đặt hàng của các sở GD&ĐT và nhu cầu cấp thiết của giáo viên ở các trường phổ thông hiện nay.

Bốn là, dùng não công để kích phát ý tưởng mới. Giảng viên nêu vấn đề cho học viên suy nghĩ về ý tưởng giải quyết vấn đề, rồi tổ chức để học viên phát biểu ý tưởng của mình, thầy gợi ý để học viên liên tưởng từ việc này sang việc khác, cuối cùng thầy củng cố và chốt lại nội dung chính.

Năm là, cần tăng cường thiết bị phục vụ cho việc dạy và học, đặc biệt đầu tư máy móc, trang thiết bị hiện đại (máy vi tính nối mạng, máy chiếu đa năng, ti vi...) tạo điều kiện thuận lợi cho giáo viên truy cập tài liệu, thông tin và áp dụng phương pháp dạy học tích cực có sự hỗ trợ của công nghệ thông tin.

3. Một số kết luận và kiến nghị

- Sự hợp lực của đội ngũ giáo viên, cán bộ quản lý giáo dục và sự nỗ lực cố gắng của người học-quyết định chất lượng giáo dục. Đó là lý luận được kiểm chứng bằng thực tiễn của thế giới và nước ta.

- “*Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết*” Đội quân tiên phong thực hiện chiến lược này chính là các thầy, cô giáo và những người làm công tác giáo dục.

- Bồi dưỡng giáo viên hiện nay gồm nhiều loại hình khác nhau: bồi dưỡng thường xuyên theo chu kì, bồi dưỡng thay sách, bồi dưỡng chứng chỉ, bồi dưỡng nâng cao năng lực....Các loại hình BDGV trên đã tác động sâu rộng đến quá trình cải thiện chất lượng đội ngũ giáo viên, góp phần đảm bảo những yêu cầu cơ bản của quá trình đổi mới giáo dục phổ thông hiện nay, song cũng còn nhiều bất cập.

- Trong thời gian tới, chúng tôi xin đề xuất một số giải pháp sau:

Thứ nhất, đối với Bộ Giáo dục – Đào tạo:

+ Cần có chuẩn giáo dục, tăng quyền tự chủ và tinh thần trách nhiệm cho các cơ sở giáo dục và đào tạo.

+ Cần tập hợp đội ngũ chuyên viên chuyên trách bồi dưỡng thường xuyên có trình độ chuyên môn và hiểu biết sâu sắc về nghiệp vụ để giải quyết những thắc mắc của giáo viên trong thời gian tập huấn.

+ Thống nhất nội dung, chương trình bồi dưỡng giáo viên phù hợp với từng đối tượng và từng địa phương. Đặc biệt chú trọng bồi dưỡng cho giáo viên phương pháp giảng dạy tích hợp, phương pháp kiểm tra đánh giá kết quả học tập với nhiều hình thức đa dạng, hạn chế việc cung cấp đơn thuần lý thuyết, coi trọng thực hành.

Thứ hai, đối với Sở GD&ĐT các tỉnh:

+ Tìm hiểu kỹ tình hình đội ngũ giáo viên ở tỉnh, đề xuất với Bộ Giáo dục – Đào tạo chương trình bồi dưỡng giáo viên phù hợp với thực tế địa phương.

+ Liên hệ với các trường Đại học, Cao đẳng sư phạm để triển khai các hoạt động bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ và bồi dưỡng tại cơ sở.

+ Đôn đốc, kiểm tra nghiêm túc các lớp bồi dưỡng, tránh bệnh thành tích, đảm bảo chất lượng các khóa tập huấn.

+ Tăng cường trang thiết bị nghe nhìn cần thiết cho các lớp bồi dưỡng.

Thứ ba, Ban giám hiệu các trường:

+ Khuyến khích, động viên giáo viên thực hiện việc đổi mới phương pháp giảng dạy, có chế độ khen thưởng giáo viên thực hiện tốt.

+ Tạo điều kiện cho giáo viên nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ. Hạn chế những công việc hành chính và những quy định gò bó khiến giáo viên không phát huy được khả năng sáng tạo.

+ Đầu tư cơ sở vật chất phục vụ giảng dạy.

Thứ tư, đối với đội ngũ giáo viên THPT, bổ túc THPT và TCCN : Thường xuyên tự phấn đấu, tự bồi dưỡng theo các mặt sau:

+ Biết tổ chức lớp và chuẩn bị bài giảng một cách cẩn thận với những phương pháp sáng tạo, có hiệu quả và có sức kích lệ học sinh.

+ Kiến thức phải phong phú về phạm vi chương trình học và nội dung bộ môn mình dạy.

+ Kỹ năng sư phạm, kể cả việc có được “kho kiến thức” về phương pháp giảng dạy và năng lực sử dụng những phương pháp đó.

+ Biết suy ngẫm, phản ánh trước mỗi vấn đề và có năng lực tự phê- nét rất đặc trưng của nghề dạy học.

+ Biết cảm thông và cam kết tôn trọng phẩm giá của người khác.

+ Có năng lực quản lý, kể cả trách nhiệm quản lý trong và ngoài lớp học.

Chúng tôi hy vọng các giải pháp đề xuất sẽ được thực thi và mang lại hiệu quả thiết thực cho việc nâng cao chất lượng giáo dục khi mà có sự hợp lực của đội ngũ giáo viên, cán bộ quản lý giáo dục và sự nỗ lực cố gắng của người học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Thanh Bình, 2006. Quá trình phát triển của ngành sư phạm Việt Nam và vấn đề nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên. Kỷ yếu Hội thảo 60 năm ngành Sư phạm Việt Nam, ĐHSP Hà Nội 14/10/2006.
2. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội 2002.
3. Nguyễn Thanh Hoàn, 2006. Những phẩm chất và năng lực của người giáo viên từ các cách tiếp cận khác nhau. Kỷ yếu Hội thảo 60 năm ngành Sư phạm Việt Nam, ĐHSP Hà Nội 14/10/2006.
4. <http://vietbao.vn/Giao-duc/7-giai-phap-nang-cao-chat-luong...>
5. <http://www.xaluan.com/modules.php?>

Thông tin về tác giả

*PGS.TS. BIÊN VĂN MINH, Trưởng khoa Sư phạm Kỹ thuật - trường Đại học Sư phạm - ĐHHuế. ĐT: 0913439685. Email: minhs56@gmail.com